

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з фізичного виховання та спорту, професора Пітина Мар'яна Петровича на дисертаційну роботу Пашкової Вікторії Ігорівни за темою: «Побудова тренувального процесу тхеквондистів 15–17 років протягом річного макроциклу», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми. Розвиток тхеквондо на сучасному етапі характеризується високою конкуренцією, що вимагає оновлення системи підготовки спортсменів та впровадження наукових досягнень у практику. Ефективний тренувальний процес повинен обов'язково передбачати комплексний підхід, застосування сучасних методик, врахування вікових особливостей та розвиток психологічної стійкості спортсменів.

Виражені особливості має етап підготовки до головних змагань, який займає центральне місце упродовж різних етапів багаторічного удосконалення спортсменів.

Високі результати можливі завдяки індивідуальному підходу до кожного спортсмена, що підвищує мотивацію та ефективність навчально-тренувального процесу. Фізична та техніко-тактична підготовка спортсменів залежить від рівня їхньої сили та витривалості, що може досягатися також за допомогою використання спеціалізованих тренажерних засобів. Поряд із тим сучасні тенденції розвитку тхеквондо засвідчують потребу вдосконалення технічних дій, підвищення їхньої швидкості та результативності.

Оскільки загальний обсяг тренувальних навантажень досягає граничного рівня, виникає необхідність пошуку більш ефективних методик підготовки, зокрема вдосконалення рухових навичок та адаптації до змін у правилах змагань.

Аналіз наукових досліджень, проведений авторкою засвідчив, що успішність спортсменів значною мірою залежить від точності виконання атаквальних і захисних дій, а також від уміння швидко орієнтуватися на дистанції до суперника. Отже впровадження сучасних технологій у тренувальний процес дасть змогу покращити контроль за виконанням вправ та забезпечити розвиток фізичних якостей спортсменів.

Відзначимо, що дисертацію виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури на 2021–2025 роки «Оптимізація тренувального процесу в єдиноборствах» (номер державної реєстрації 0121U112873).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна. Обґрунтування наукових результатів

проведено на основі попередньо отриманих якісних даних теоретичного та емпіричного характеру і використанні різноманітних методів дослідження.

Структура та зміст дисертації містить усі необхідні компоненти передбачені кваліфікаційними вимогами. Серед них: анотації, перелік умовних скорочень, вступ, п'ять розділів основного тексту, висновки, список літератури та додатки.

Загалом дисертаційна робота виконана на 233 сторінках, з яких обсяг основного тексту та становить 167 сторінок, що відповідає зазначеному рівню кваліфікаційних робіт виду.

Аналіз змісту дисертації вказав на те, що у вступі обґрунтовано актуальність науково-практичного завдання, подано науковий апарат дослідження (сформульовано мету та завдання, об'єкт та предмет роботи). Логічно та послідовно подано опис використаних в роботі методів дослідження.

У першому розділі *«Сучасні аспекти підготовки тхеквондистів 15–17 років»* авторкою наведено результати аналізу науково-методичної інформації за напрямками Фізіологічних особливостей організму, Особливостей прояву фізичних якостей тхеквондистів 15–17 років, а також засобів та методів підготовки й загалом особливостей побудови тренувального процесу тхеквондистів 15–17 років протягом річного макроциклу.

У другому розділі *«Методи та організація дослідження»* висвітлено особливості усієї сукупності методів, що було застосовано для вирішення основних завдань дослідження. Серед переліку представлено й описано використання: аналіз та узагальнення науково-методичної та спеціальної літератури, інформації в мережі «Інтернет», антропометричні методи, метод індексів, педагогічне спостереження, тестування та експеримент, метод моделювання та методи математичної статистики.

Організація дослідження передбачала чотири етапи впродовж 2021–2025 років.

На різних етапах дослідження було залучено різні групи тхеквондистів.

У антропометричних дослідженнях та визначенні фізичної підготовленості на констатувальному етапі було залучено 120 спортсменів віком від 14 до 17 років та стажем занять 5–7 років.

До педагогічного експерименту було залучено 30 тхеквондистів (юнаки, кваліфікація спортсменів – 1–2 розряд та стаж занять тхеквондо ВТФ – 5–7 років).

У третьому розділі *«Особливості побудови тренувального процесу тхеквондистів 15–17 років»* подано власні результати авторки та дані щодо Морфофункціональних показників тхеквондистів 14–17 років, показників фізичної підготовленості тхеквондистів 15–17 років та їх кореляційних взаємозв'язків й особливостей авторського підходу до побудови тренувального процесу тхеквондистів 15–17 років з урахуванням індивідуальних особливостей.

У четвертому розділі *«Обґрунтування ефективності побудови тренувального процесу тхеквондистів 15–17 років з урахуванням індивідуальних особливостей»*

розкрито динаміку показників фізичної підготовленості тхеквондистів 15–17 років з урахуванням індивідуальних особливостей, висвітлено модельні характеристики морфофункціональних показників та фізичної підготовленості тхеквондистів 15–17 років та встановлено й охарактеризовано регресійні моделі фізичної підготовленості та факторну структуру підготовленості тхеквондистів 15–17 років.

У завершальному п'ятому розділі дисертаційної роботи увагу зосереджено на доведенні основних результатів дослідження та їх зіставленні з наявними науковими та методичними даними за обраним науковим напрямом.

Підсумком роботи є сформульовані висновки, які випливають зі змісту роботи. Вони відображають основні завдання дисертаційної роботи.

Виходячи з аналізу змісту основної частини дисертації, можемо стверджувати, що мета та завдання дисертаційної роботи як кваліфікаційної праці в ході виконання дослідження були досягнуті.

Вивчення змісту роботи вказує на вивірену структуру, дотримання послідовності й логіки викладу матеріалу, доречне формулювання науково-методологічних частин дисертації та узгодженості різних складових тексту кваліфікаційної праці.

Основні положення наукової новизни, які виносяться на захист та мають обґрунтування в тексті дисертації є такі: вперше на підставі морфофункціональних та фізичних показників розроблено структуру та зміст навчально–тренувального процесу у тхеквондистів 15–17 років протягом річного макроциклу; визначено вплив морфофункціональних показників на фізичну підготовленість та розкрито динаміку показників загальної та спеціальної фізичної підготовленості тхеквондистів 15–17 років; встановлено факторну структуру, яка демонструє залежність між компонентами підготовленості і визначено найбільш значущі фактори, які відображають морфофункціональні показники, прояв спеціальних швидкісних здібностей, силових, координаційних та швидкісної витривалості спортсменів; визначено кореляційні взаємозв'язки загальної та спеціальної фізичної підготовленості, встановлено регресійні та модельні характеристики морфофункціональних показників і фізичної підготовленості тхеквондистів 15–17 років.

Повнота викладу наукових результатів в публікаціях. За результатами виконання дисертаційної роботи опубліковано 14 праць. З них п'ять статей відображають основні результати дослідження (одне у виданні категорії А, що входить до науко метричної бази Scopus) та дев'ять праць апробаційного характеру.

Окрім цього основні результати дослідження отримали обговорення на наукових конференціях різного рівня, доповідалися на Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи» (Харків, 2021–2024), на науковій конференції «Проблеми і

перспективи розвитку спортивних ігор та одноборств у закладах вищої освіти» (Харків, 2022, 2023), на II науково–практичній конференції «Фізична культура і спорт. Виклики сучасності» (Харків, 2022); на регіональному науково–практичному семінарі «Інноваційні підходи до процесу спортивного тренування» (Тернопіль, 2023); на II Всеукраїнській науковій конференції «Сучасні погляди молоді на фізичну культуру, спорт та здоров'я людини» (Харків, 2024).

Результати проведеного дослідження, згідно наявних актів, впроваджено у практичну діяльність ГО Федерація тхеквондо ВТФ України, Харківської обласної громадської організації «КВОН» та освітньому процесі кафедри олімпійського та професійного спорту Харківської державної академії фізичної культури під час викладання дисциплін «Теорія і методика юнацького спорту» і кафедри одноборств Харківської державної академії фізичної культури під час викладання дисципліни «Теорія та методика обраного виду спорту (східні одноборства)».

Детальне аналізування структури та змісту, вивчення наукових публікацій авторки та наданого звіту про перевірку дисертації дали підстави стверджувати про **відсутність ознак порушення принципів академічної доброчесності**.

Стиль та мова дисертації. Дисертація виконана українською літературною мовою, лаконічно, із дотриманням наукового стилю викладу результатів дослідження, містить малу кількість граматичних, технічних та стилістичних помилок.

Пропозиції та дискусійні положення:

- Виникає потреба уточнення послідовності завдань, згідно якої четверте передбачає «Розробити і експериментально обґрунтувати методику побудови тренувального процесу тхеквондистів 15–17 років протягом річного макроциклу з урахуванням індивідуальних особливостей», а завершальне, п'яте – «Розробити модельні характеристики морфофункціональних показників та фізичної підготовленості тхеквондистів 15–17 років з метою оптимізації навчально-тренувального процесу» (стор. 26);

- У вступі доречно було б коротко охарактеризувати зміст та специфіку застосування методів дослідження, а не лише зазначити їхній перелік (стор. 27), а також потребує зменшення обсяг першого розділу дисертації (стор. 31–78);

- Положення наукової новизни на рівні «вперше» можуть бути змістовно укрупнені та водночас потребують залучення до формулювання ключового експериментального чинника для побудови авторської програми підготовки тхеквондистів 15–17 років протягом річного макроциклу, а саме урахування індивідуальних особливостей спортсменів;

- Дискусійною є необхідність застосування низки бігових тестів, що, певною мірою, відрізняються від специфіки змагальної діяльності у тхеквандо («біг на 400, 200, 100 і 60 м»; стор. 84). Окрім того результати за цими тестами засвідчили

низький рівень підготовленості спортсменів з бігу 60 м (10,49 с), 100 м (18,69 с), 200 м (45,96 с) та 400 (100,46 с) – табл. 4.1, стор. 133;

• Потребує уточнення, яким чином було отримано «Ідеальне значення» (4.2. Модельні характеристики морфофункціональних показників та фізичної підготовленості тхеквондистів 15–17 років) за різними параметрами підготовленості тхеквондистів 15–17 років; має воно узагальнене значення та/чи потребує диференціації за окремими роками (15, 16 та 17 років відповідно). Також дискусійним видається положення «Виявлено зменшення ідеального показника модельних характеристик стрибків через скакалку ... між першим роком навчання та другим...» й схожі (стор. 143–144) з позицій дотримання специфічних принципів спортивної підготовки, а саме спрямованості до вищих досягнень;

• У тексті роботи наявна незначна кількість технічних помилок: табл. 3.15, стор. 126; «стрибків на скакалці з 138,81 до 36,63...», стор. 143; запис джерел п. 36, 41, 101, 126, 127, 136, 142 та потребує пояснення певна невідповідність числових значень та ситуація коли результат «Кількість змін стійок за 1 хв., кількість разів» становить $167,06 \pm 6,71$ разів, що суттєво переважає результат «стрибків через скакалку» – $(94,80 \pm 7,58)$ разів (наприклад у Табл. 4.1. стор 133).

Висновок. Дисертаційна робота **Пашкової Вікторії Ігорівни** на тему: **«Побудова тренувального процесу тхеквондистів 15–17 років протягом річного макроциклу»** є завершеним самостійним дослідженням, що відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами)», «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (зі змінами)» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року, №44), а її авторка заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків,
професор кафедри теорії спорту та фізичної культури
Львівського державного університету фізичної культури
імені Івана Боберського

Мар'ян ПІТИН